

سید ابوالحسن بنی‌صدر دوم فروردین ۱۳۱۲ در همدان متولد شد. پدرش سید نصرالله بنی‌صدر از روحانیون با نفوذ همدان بود و با آیت الله خمینی ارتباط دوستانه‌ای داشت. او پس از اخذ دیپلم متوسطه راهی تهران شد و در دانشگاه تهران، در رشته‌های اقتصاد و حقوق اسلامی تحصیل کرد. پس از فارغ‌التحصیلی در سال ۱۳۳۸ چهار سال در مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی فعالیت نمود. در دوران تحصیل در دانشگاه از جمله رهبران جنبش دانشجویی و فعال در عرصه سیاسی به شمار می‌رفت و در سازمان دانشجویان جبهه ملی نیز از جمله کارگردانان و سازمان دهندگان محسوب می‌شد و در کنگره جبهه ملی در دی‌ماه ۱۳۴۱ به‌عنوان یکی از نمایندگان سازمان دانشجویان شرکت کرد. بنی‌صدر در دوران فعالیت‌های دانشجویی دوبار از سوی ماموران رژیم بازداشت و زندانی شد.

او در جریان سرکوب قیام ۱۵ خرداد مجروح و سپس برای ادامه تحصیل عازم فرانسه شد. او در فرانسه در کنار تحصیل فعالیت سیاسی علیه رژیم شاه را در قالب جبهه ملی ایران در خارج از کشور پی‌گرفت. در همین رابطه از طریق شخصیت‌هایی همچون آیت الله سیدرضا زنجانی با مسائل داخل کشور در ارتباط بود. در این دوران او به همراه صادق قطب زاده و دیگران با انتشار خبرنامه جبهه ملی در اروپا، وقایع و حوادث سیاسی ایران را در خارج منعکس می‌کرد.

با شروع جنبش مسلحانه بنی‌صدر به حمایت از سازمان مجاهدین خلق پرداخت. این حمایت تا سال ۱۳۵۴ و کودتای مارکسیستی درون مجاهدین ادامه یافت. بعد از کودتای درون سازمان که به شهادت مجید شریف واقفی، مرتضی صمدیه لباف، محمد یقینی و مسائل دیگر منتهی شد، بنی‌صدر هم به مخالفت با این اقدام برخاست و در همین رابطه با انتشار جزوه ای به نام: "گامی دیگر در افشای منافقین" مخالفت خود را با این اقدام نشان داد.

بنی‌صدر در کنار فعالیت در قالب جبهه ملی از اوایل دهه ۱۳۵۰ با آیت الله خمینی در نجف ارتباط برقرار کرد و از جمله طرفداران ایشان در خارج از ایران به شمار می‌رفت و در همین رابطه در نجف به دیدار ایشان رفت.

بعد از مهاجرت آیت الله خمینی به پاریس در مهر ۱۳۵۷، بنی‌صدر به همراه دکتر ابراهیم یزدی و صادق قطب زاده به عنوان یکی از سه مشاور اصلی وی درآمد.

او به همراه بنیانگذار جمهوری اسلامی در 12 بهمن 1357 به ایران بازگشت و از 15 بهمن سلسله بحث‌هایی را در سالن ورزش دانشگاه صنعتی شریف آغاز کرد که با استقبال زیاد از سوی دانشجویان و جوانان مواجه شد.

بنی‌صدر از سوی رهبر انقلاب به عضویت شورای انقلاب منصوب شد و بعد از تصدی مقام ریاست جمهوری به ریاست آن شورا رسید.

بنی‌صدر که به عنوان یکی از نزدیکان و معتمدان رهبری انقلاب شناخته می‌شد در مراسم اعلام موجودیت سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در فروردین 1358 به عنوان سخنران اصلی آن مراسم شرکت داشت.

وی همچنین در جریان تشکیل مجلس خبرگان قانون اساسی از سوی مردم تهران به عضویت این مجلس انتخاب شد.

بنی‌صدر به زغم عضویت در شورای انقلاب، از منتقدان دولت موقت به رهبری مهندس بازرگان قرار داشت. نقدهای وی به عملکرد دولت موقت عموماً در روزنامه انقلاب اسلامی که در بهار 1358 انتشار آن از سوی او آغاز شد و نیز محافل و مراسم گوناگون مطرح می‌شد.

بنی‌صدر در مجلس خبرگان حضور نسبتاً فعالی داشت ولی با این حال در باره اصل ولایت فقیه که بعدها از مخالفان آن شد موضع گیری چندان شدیدی نداشت.

بعد از استعفای دولت موقت در آبان 1358 بنی‌صدر به طور هم‌زمان تصدی وزارت امور خارجه و وزارت اقتصاد و داریی را عهده‌دار شد ولی کمتر از یک ماه بر سر ماجرای گروکانه‌ها و جلوگیری از سفر هیات میانجی سازمان ملل به تهران از وزارت خارجه کناره گرفت ولی در وزارت اقتصاد به کار ادامه داد.

در انتخابات نخستین دوره ریاست جمهوری ایران که در اواخر دی 1358 برگزار شد بنی‌صدر با کسب بیش از 75 درصد آرای شرکت کنندگان به عنوان نخستین ریاست جمهوری اسلامی ایران انتخاب شد.

با انتخاب بنی‌صدر به تدریج فاصله‌گیری او با دیگر مسئولان جمهوری اسلامی نیز آغاز شد. بنی‌صدر در جریان انتخابات نخستین دوره مجلس شورای ملی که بعد از چندی به مجلس شورای اسلامی تغییر نام یافت تلاش کرد تا در حوزه‌های مختلف از نامزدهای نزدیک به خود حمایت کند ولی عملاً در این عرصه مغلوب شد و اکثر نامزدهای راه یافته به مجلس از جناح مقابل

وی یعنی نامزدهای حزب جمهوری اسلامی بودند که به مجلس راه یافتند .

انقلاب فرهنگی شاید آخرین عرصه همکاری بنی‌صدر و مخالفان وی بود. در جریان انقلاب فرهنگی که کلید آن در دانشگاه تبریز و بعد از سخنرانی اکبر هاشمی در آن دانشگاه زده شد ، بنی‌صدر رهبری ماجرا را برعهده داشت و توانست ضمن تعطیل، عرصه دانشگاه‌ها را از وجود نیروهای سیاسی پاک کند.

ولی بعد از آن به تدریج صف وی و حزب جمهوری اسلامی از یکدیگر شروع به جدایی کرد. 28 خرداد 1359 اختلاف بنی‌صدر و سران حزب جمهوری اسلامی با انتشار نوار گفت‌وگوی حسن آیت دبیر سیاسی حزب جمهوری اسلامی که در آن علناً از حذف بنی‌صدر صحبت شده بود افزایش یافت .

اختلاف میان حزب جمهوری اسلامی و بنی‌صدر بر سر انتخاب نخست وزیر که باید از سوی رئیس جمهور به مجلس معرفی می‌شد بالا گرفت و سرانجام بنی‌صدر بعد از رد نامزدهای موردنظر خود به پذیرش نامزد حزب جمهوری اسلامی رضایت داد و محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر به مجلس معرفی کرد.

اختلاف دو طرف با سخنرانی بنی‌صدر در میدان شهدا به مناسبت سالگرد جمعه خونین 17 شهریور و پس از آن موضع‌گیری و اقدامات دو طرف در مجامع و نشریات علیه یکدیگر زیاد و زیادتر شد .

در همین حال بنی‌صدر سعی می‌کرد تا در میان نیروهای سیاسی موجود برای تقویت خود متحدی پیدا کند و به این صورت به تدریج به مجاهدین خلق نزدیکتر شد .

این درحالی بود که او یک ماه پس از پیروزی در انتخابات، با حکم رهبر انقلاب به ریاست‌شورای انقلاب ، منصوب شد و بعد از شروع جنگ نیز سمت فرماندهی کل قوا به وی محول شد. اینها نشانه‌ای از اعتماد رهبر انقلاب به وی بود. با این حال کوشش بنی‌صدر در جهت متمرکزتر کردن قدرت در دست خویش و مسئله وجود مراکز چندگانه قدرت، او را مانند نخست‌وزیر پیشین مهدی بازرگان، در رویارویی با روحانیون حزب جمهوری اسلامی قرار داد .

در همین حال و در حالی که اختلافات و تلاش‌هایی برای از میان برداشتن این اختلافات در جریان بود سخنرانی بنی‌صدر در مراسم سالگرد دکتر مصدق در دانشگاه تهران که در آن دو طرف شمشیرها را برای یکدیگر از رو بسته بودند با حمله مخالفان به منظور برهم زدن مراسم و درگیری میان دو طرف و

نیز سخنان بنی‌صدرمبنی بر وجود شکنجه در زندان‌ها مهر پایانی بر تلاش برای حل اختلاف‌ها زد.

در بهار 1360 اختلافات بنی‌صدر و مخالفان سرانجام به برکناری وی از فرماندهی کل قوا و سپس به رای عدم کفایت سیاسی وی از سوی مجلس شورای اسلامی منجر شد. این اتفاق که با آغاز درگیری‌های مسلحانه میان نیروهای مجاهدین و جمهوری اسلامی بود به مخفی شدن و سپس خروج پنهانی بنی‌صدر در مرداد 1360 از کشور شد. بنی‌صدر که به همراه مسعود رجوی به فرانسه رفت در آنجا تاملاتی با سازمان مجاهدین و شورای مقاومت همکاری کرد ولی بعد از چندی با آنها به اختلاف رسید و از آنها جدا شد.

بنی‌صدر در پاریس از آن پس فعالیت‌های سیاسی خود را علیه جمهوری اسلامی به تنهایی ادامه داد و نشریه انقلاب اسلامی در هجرت را منتشر کرد.

بنی‌صدر تا پیش از مرگ در ورسای، شهری در حومه پاریس، تحت مراقبت امنیتی دولت فرانسه اقامت داشت و به انتشار هفته‌نامه «انقلاب اسلامی در هجرت» پرداخت.

بنی‌صدر در ۱۷ مهر ۱۴۰۰ در ۸۸ سالگی بر اثر بیماری در بیمارستان سالپتریه پاریس درگذشت.

از ابوالحسن بنی‌صدر کتابها و مقالات متعددی تالیف و منتشر شده است. برخی آثار وی عبارت است از:

اقتصاد توحیدی، نفت و سلطه، کیش شخصیت، خیانت به امید، جامعه‌شناسی خانواده در ایران، تضاد و توحید، تعمیم امامت، اصول راهنمای اسلامی، سیاست آمریکا در ایران، روش شناخت بر پایه توحید،

ایران و نقش مدرس و...